

“ระบบอาวุโส ของแพทย์นั้นสำคัญอย่างไร ?”

สมพร โพธิ์นาม*

นฤมล สีนสุพรรณ**

ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์**

วัฒน์ คีรีสถานเจริญ**

เนสินี ศรีอรชรจันทร์**

* ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา

** ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

“How is the Seniority System Important to Doctors?.”

Somporn Pothinam*, Narumon Sinsupan**, Pattapong Kessomboon**,
Watana Ditsataporncharoen**, Naesinee Sri-Akajunt**

* *Department of Obstetrics & Gynecology, Faculty of Medicine,*

** *Department of Community Medicine, Khon Kaen University.*

Teaching ethics to first year Medical Students on the topic of “How is the Seniority System important to doctors,” has the objectives of giving the students the ability to interact with doctors, teachers and fellow students politely. The teaching method includes introducing the importance of the seniority system by using slides, lectures about outstanding doctors, and giving examples of how to show respect. The total number of students is 98, 43 men and 55 women. However, only 89 students were involved in this study.

Evaluation by questionnaire showed that

1. Teaching methods. The majority of students (96.63 percent) understood and could practice what they learned by giving the explanation that the teaching methods were good; the objectives were clearly presented; and there were demonstrations that made them understand. The students realized the importance of the seniority system, and agreed that they should put what they learned into practice. This is because it has personal benefits and make a good impression on those who contact the doctors.

2. Use of Knowledge in practice. One-hundred percent of the students said they would use the knowledge they gained from the course reasoning that it is good and it has many benefits. The seniority system is important for medical occupations, both for medical education and medical practice. It also helps preserve positive thing about the culture and causes good relationships with colleagues.
3. Evaluation of use of Seniority System in practice and in ethical evaluation whether the students will qualify for graduation. Most of the students (93.26 percent) say that there should be an evaluation of the students by using the seniority system as an indicator of an M.D. degree completion. This will make good doctors equipped with knowledge, morals, and ethics to use in their service to the society.
4. Comments and suggestions. The time given for this course was too short. The teacher should share his/her experience more. There should be more slides and teaching tools. The students should be able to participate more actively in a question/answer period and there should be explanations of not-so-common situations in order to avoid boredom. There should be more lecturers and the course should continue to be offered.

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนจริยธรรมสำหรับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ในหัวข้อ “ระบบอาวุโสของแพทย์นั้นสำคัญอย่างไร?” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประพฤติปฏิบัติโดยมีมารยาทที่ดี ต่อครูบาอาจารย์รุ่นพี่รุ่นน้องอย่างเหมาะสม วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเกริ่นถึงความสำคัญของระบบอาวุโสประกอบการฉายสไลด์ การบรรยายเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของแพทย์ตัวอย่าง การแสดงตัวอย่างการทำความเคารพและให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ นักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 98 คน ชาย 43 คน หญิง 55 คนเข้าเรียนทั้งสิ้น 89 คน จากการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.63) เกิดความเข้าใจสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ โดยให้เหตุผลว่ามีวิธีการสอนดี การนำเข้าสู่จุดมุ่งหมายของเรื่องดี มีตัวอย่างสาธิตทำให้เข้าใจ นักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของระบบอาวุโส และเห็นว่าควรนำไปประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้พบเห็น รวมทั้งสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อแพทย์

2. ด้านการนำไปประพฤติปฏิบัติ นักศึกษาทั้งหมด (89 คนร้อยละ 100) ตอบว่าจะนำไป

ปฏิบัติโดยมีเหตุผลว่า เป็นสิ่งดีงามมีประโยชน์ ควรนำไปปฏิบัติ เพราะระบบอาวุโสมีความสำคัญต่อวิชาชีพแพทย์ทั้งในด้านการศึกษา การปฏิบัติงานและยังช่วยรักษาประเพณีอันดีงามที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ

3. ด้านการประเมินผลการประพฤติปฏิบัติ ด้านจริยธรรม และการนำไปประกอบการพิจารณาในการสำเร็จการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.26) ตอบว่าควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรม และควรนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินในการสำเร็จการศึกษาของแพทย์ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ได้แพทย์ที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ออกรับใช้สังคม

4. ข้อวิจารณ์และเสนอแนะอื่นๆ คือ เวลาในการเรียนการสอนน้อยไปควรให้เวลามากกว่านี้ เพิ่มการบรรยายอธิบายของวิทยากรโดยเล่าประสบการณ์ เน้นความสำคัญของระบบอาวุโสให้มากขึ้น อุปกรณ์การสอนเช่น สไลด์ควรมีมากกว่านี้ และควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยเปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ชักถามข้อสงสัย นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอที่แปลกแหวกแนวออกไป เพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อ ควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถท่านอื่นๆ อีกและจัดให้มีการอบรมสั่งสอนให้เป็นธรรมเนียมตลอดไป

บทนำ

จากการประชุมแพทยศาสตรศึกษาครั้งที่ 5 ได้เน้นถึงคุณภาพของบัณฑิตแพทย์ ในด้านให้มีความรู้ คู่คุณธรรมและจริยธรรม ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชนได้คำนึงถึงในจุดนี้จึงได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยสอดแทรกเรื่องจริยธรรมเข้าไปในหลักสูตรวิชาเวชศาสตร์ชุมชน 1-5 โดยใช้ชื่อว่า “ศิลปะแห่งการประกอบวิชาชีพแพทย์”

ในการปฏิบัติงานของครูบาอาจารย์แพทย์นั้น ต้องถ่ายทอดศิลปวิทยา ความรู้ให้กับศิษย์ทั้งในห้องเรียน หอผู้ป่วย และในชุมชน พี่ก็ต้องช่วยสอนน้อง ถ้าหากน้องมีความเคารพพี่ศิษย์มีความเคารพอ่อนน้อมต่อครูบาอาจารย์ ความรัก ความเมตตาที่จะถ่ายทอดศิลปวิทยาย่อมเกิดขึ้น ทางภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชนจึงได้สอดแทรกหัวข้อที่ว่า “ระบบอาวุโสของแพทย์นั้นสำคัญอย่างไร?” เข้าไว้ในวิชาเวชศาสตร์ชุมชน 1 สำหรับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 สามารถประพฤติปฏิบัติโดยมีมารยาทที่ดีต่อครูบา-อาจารย์ นักศึกษาแพทย์รุ่นพี่รุ่นน้องได้อย่างเหมาะสม

วิธีการ

1. เกริ่นความสำคัญของระบบอาวุโส
2. การประพฤติปฏิบัติของแพทย์ตัวอย่าง
3. แสดงตัวอย่าง
4. ฝึกปฏิบัติ
5. สรุป

ระยะเวลาดำเนินการ 1 ชั่วโมง (18 ธ.ค.2534 11.00-12.00 น.)

อุปกรณ์

สไลด์พร้อมเครื่องฉายสไลด์

การประเมินผล

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534-2535 มีจำนวนทั้งสิ้น 98 คน ชาย 43 คน หญิง 55

คน ก่อนเรียนได้มีการเช็ครายชื่อ มีนักศึกษาเข้าเรียนจำนวน 89 คน ภายหลังการเรียนการสอนได้แจกแบบสอบถามเพื่อประเมินผลได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด (89 ราย) การวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

1 วิธีจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน โดยเกริ่นถึงความสำคัญของระบบอาวุโส การประพฤติปฏิบัติของแพทย์ตัวอย่าง การแสดงตัวอย่างและให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติเพียงบางส่วนนั้น นักศึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติโดยมีมารยาทที่ดีต่อครูบาอาจารย์และรุ่นพี่รุ่นน้องได้เพียงใด

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 89 ราย มี 3 ราย (ร้อยละ 3.37) ที่ตอบว่ามีความเข้าใจและสามารถนำไปประพฤติได้น้อย

เหตุผล

(1) เพราะยังเห็นตัวอย่างไม่ชัดเจนนัก ต้องประสบด้วยตนเองก่อน

(2) ยังไม่เห็นภาพที่แท้จริงบางอย่างอาจไม่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง

(3) วิทยาการที่มาให้ความรู้ไม่ค่อยน่าสนใจ ไม่น่าสนใจ

นักศึกษาอีกจำนวน 86 ราย (ร้อยละ 96.63) ตอบว่ามีความเข้าใจและสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติโดยมีมารยาทที่ดีต่อครูบาอาจารย์และรุ่นพี่รุ่นน้องได้ โดยมีเหตุผลพอประมวลได้ดังนี้คือ

(1) อาจารย์อธิบายความเป็นมา ความสำคัญ มีตัวอย่างแสดงเข้าใจดีสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำให้เกิดประโยชน์มาก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบอาวุโส

(2) เห็นว่าแบบแผนการประพฤติปฏิบัติดังกล่าวสมควรนำไปปฏิบัติ เพราะทำให้รุ่นพี่รุ่นน้อง ครูบา-อาจารย์ สนิทกันดี

(3) เป็นเรื่องที่เราต้องเคารพผู้ที่ป็นรุ่นพี่ อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณและเป็นผู้แนะนำความรู้ต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา ก็ปรึกษาท่าน

(4) ทำให้เข้าใจถึงระบบอาวุโสว่ามีความสำคัญเพียงใดและรู้วิธีปฏิบัติตัวต่อผู้อาวุโส

(5) ในการเรียนเราสามารถเรียนรู้ได้จากทุกคนไม่ว่าจะเป็นครูบาอาจารย์รุ่นพี่รุ่นน้อง และคนอื่น ๆ รอบตัวเรา

(6) จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ความสัมพันธอันดีแก่กันและกัน

(7) ในการสอนมีการชี้ให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโสที่ไม่เพียงแต่มีประโยชน์ในวิชาชีพเท่านั้นแต่ยังสามารถนำไปใช้ในสังคมได้

(8) ได้รับฟังถึงประสบการณ์ตรงจากแพทย์ตัวอย่าง และได้เชิญวิทยากรที่มีคุณความรู้ความสามารถมาให้คำแนะนำ

(9) ทำให้เห็นความสำคัญของการมีระบบอาวุโสให้มีความสำคัญกับพี่มากขึ้นทำให้รู้ว่าควรประพฤติปฏิบัติอย่างไรต่อรุ่นพี่ ทำให้ทราบถึงความสำคัญของรุ่นพี่รุ่นน้องอย่างกระจ่างถ่องแท้

(10) การชี้แจงช่วยทำให้เข้าใจนักศึกษาแต่ละคน การทำความเข้าใจด้วยตนเองให้ลึกซึ้ง

(11) สิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสาขาวิชาชีพแพทย์

(12) เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้พบเห็นรวมทั้งสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อแพทย์

(13) เป็นการนำทางที่ดีก่อนสู่จุดหมายของเรื่อง

(14) เป็นการแนะนำการประพฤติตนที่ดี เหมาะสมและจำเป็น

(15) มีความเข้าใจถึงเหตุผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อเราประพฤติปฏิบัติมีมารยาทที่ดี

(16) จะทำให้เราเป็นแพทย์ที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี สามารถเข้ากับคนได้มาก

(17) ได้รับการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองมาแล้ว เป็นการฝึกตนเองให้มีความนอบน้อมและได้รู้จักรุ่นพี่มากขึ้น

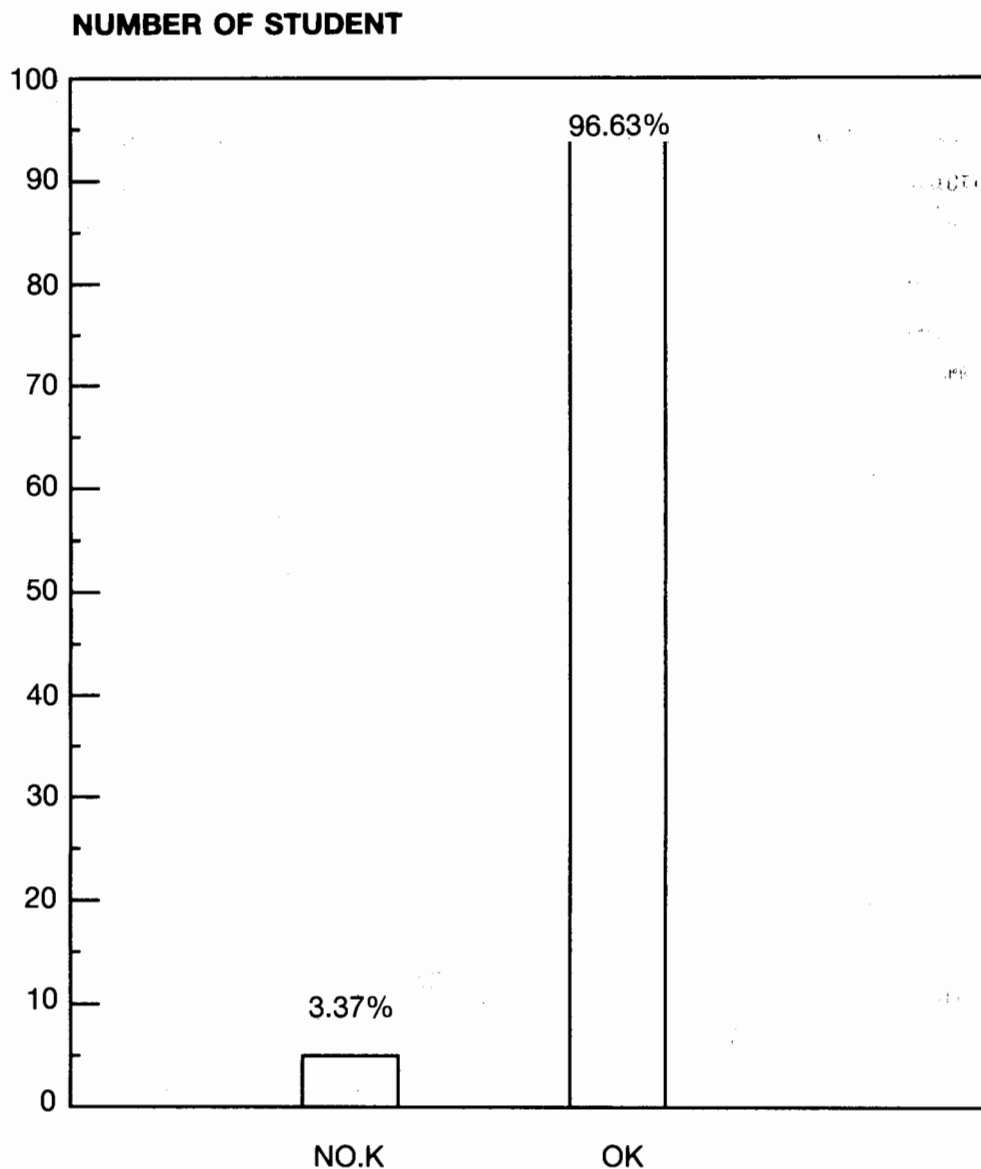
(18) จะได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติตัวเองให้เหมาะสม

(19) โดยทั่วไปจะเห็นตัวอย่างเป็นประจำ เป็นสิ่งที่ดี

ซึ่งพอจะสรุปโดยภาพรวมด้านวิธีจัดการเรียนการสอน คือ นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจ สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ โดยให้เหตุผลว่ามีวิธีการสอนดีมีการนำเข้าสู่จุดหมายของเรื่องดี มีตัวอย่างสาธิตทำให้เข้าใจ นักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญ ของระบบอาวุโส และเห็นว่าควรนำไปประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้พบเห็นรวมทั้งสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อแพทย์

ตาราง 1 นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534

เพศ		รวม
ชาย (คน)	หญิง (คน)	
43 (43.88%)	55 (56.12%)	98 (100%)

แผนภูมิ 1 วิธีจัดการเรียนการสอน

2. การนำไปประพฤติปฏิบัติ

นักศึกษาทั้งหมด 89 คน (ร้อยละ 100) ตอบว่าจะนำไปปฏิบัติโดยมีเหตุผลพอจะประมวลได้ดังนี้

- (1) เป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์ควรปฏิบัติ เมื่อนำไปปฏิบัติก็มีแต่จะเกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่น
- (2) มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี สมควรนำไปปฏิบัติในสังคมอย่างยิ่ง
- (3) เป็นวัฒนธรรมที่ดี เป็นสิ่งที่เหมาะสม เป็นประเพณีที่ควรสืบทอดต่อไป
- (4) จะทำให้เป็นแพทย์ที่มีจริยธรรมเป็นบุคคลที่สังคมต้องการ และทำให้อยู่ในสังคมแพทย์ได้อย่างมีความสุข
- (5) ระบบอาวุโสแสดงให้เห็นถึงจริยธรรมอันดีของสังคมไทย
- (6) เป็นสิ่งดีงามน่าปฏิบัติ เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย
- (7) ควรจะรักษาระบบนี้ไว้ เพื่อให้เกิดความศรัทธา และทำให้รักกัน ปฏิบัติงานด้วยกันอย่างดี และทำให้ไม่เกิดการขายบริการทางเวชกรรมมากเกินไป

- (8) ครูบาอาจารย์และพี่เป็นผู้ให้ความรู้มีบุญคุณต่อเราสมควรที่จะต้องเคารพและเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติเพื่อให้เป็นที่รักของครูบาอาจารย์และพี่ๆ เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาเป็นเรื่องที่สมควรปฏิบัติอย่างมาก
- (9) เป็นการแสดงความเคารพต่อครูบาอาจารย์และรุ่นพี่และสร้างภาพพจน์ของแพทย์ให้ดีขึ้น
- (10) จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อรุ่นพี่รุ่นน้อง และผู้ป่วย และเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีคุณค่าต่อการประกอบวิชาชีพมาก
- (11) ปฏิบัติไปก็ไม่เสียหายอะไร เป็นสิ่งที่ควรกระทำ
- (12) เพื่อเป็นสิริมงคลและความดีแก่ตัวเราเอง
- (13) จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน
- (14) จะได้ฝึกตนเองให้อ่อนน้อม
- (15) เป็นความถูกต้องเหมาะสมที่จะมีระบบอาวุโส เป็นสิ่งที่ดีที่นักศึกษาแพทย์ควรปฏิบัติ
- (16) เห็นว่าระบบอาวุโสเป็นสิ่งที่ดี เราควรเคารพรุ่นพี่หรือผู้ถ่ายทอดความรู้แก่เรา
- (17) เป็นสิ่งที่ดีเป็นมรดกทางวิชาชีพ เป็นการสืบทอดจริยธรรมที่ดีงามของแพทย์ให้อยู่ตลอดไป
- (18) เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อผู้อื่นด้วย
- (19) เป็นสิ่งที่ดี สังคมยอมรับ เป็นวัฒนธรรมที่ควรจะนำไปปฏิบัติมาก
- (20) เป็นประโยชน์ต่อการเรียนแพทย์ และการประกอบอาชีพแพทย์ในอนาคต
- (21) การที่จะเป็นแพทย์หรือสำเร็จแพทย์ได้ เราต้องฟังระบบอาวุโส รุ่นพี่จะเป็นผู้สอนเราจึงจำเป็นอย่างมากที่จะปฏิบัติตามระบบอาวุโส
- (22) เป็นสิ่งที่ดีควรปฏิบัติเพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในวงการเดียวกัน
- (23) ไม่มีประโยชน์ที่จะฟังเฉยๆ แต่ไม่ปฏิบัติ
- (24) เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์แบบและมีความสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

- (25) เป็นเป้าหมายและความต้องการที่จะเป็นแพทย์ที่ดี
- (26) จะแสดงถึงความเคารพ ซึ่งจะมีผลในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานที่มีอาวุโสระดับต่างๆ เป็นมารยาทที่ดีงามเหมาะสม รุ่นพี่จะได้รักและให้ความเมตตา
- (27) เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส ที่มีผลต่อวิชาชีพแพทย์ และมีความสำคัญมากทั้งในด้านการศึกษาและยังช่วยกันรักษาประเพณีที่ดีงามเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติทำให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้น

สรุป จากการฟังคำบรรยายนี้แล้วนักศึกษาทั้งหมดตอบว่าจะนำไปปฏิบัติโดยมีเหตุผลโดยรวมคือ เป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์ ควรนำไปปฏิบัติ นักศึกษาได้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโส ที่มีผลต่อวิชาชีพแพทย์ทั้งในด้านการศึกษา การปฏิบัติงาน และยังช่วยรักษาประเพณีอันดีงามที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ

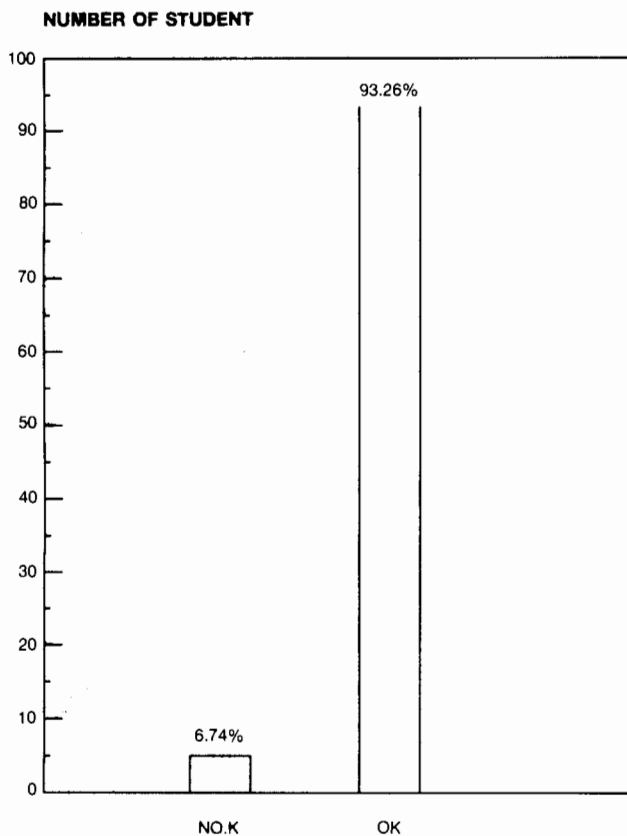
3. การประเมินผลการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรมและการนำไปประกอบการพิจารณาในการสำเร็จการศึกษา

การที่จะมีการประเมินผลด้านการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรม และนำไปประกอบการพิจารณาในการสำเร็จการศึกษาของแพทย์นั้น นักศึกษาจำนวน 6 คน (ร้อยละ 6.74) ตอบว่าไม่ควร เหตุผลคือ

- (1) ยากในการประเมินและตรวจสอบข้อเท็จจริง อาจได้ผลคลาดเคลื่อน
- (2) บางครั้งรุ่นพี่อาจมีอคติต่อรุ่นน้อง การตัดสินให้คะแนนก็เพียงพอแล้ว
- (3) ความประพฤติประเมินผลโดยตรงไม่ได้ และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้
- (4) แพทย์ทุกคนย่อมมีจรรยาแพทย์อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการประเมินผลเพราะเหมือนเป็นการบังคับ
- (5) การปฏิบัติด้านจริยธรรมควรเป็นเรื่องสมัครใจของแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผล

นักศึกษาจำนวน 83 ราย (ร้อยละ 93.26) ตอบว่าควรมีการประเมินผลและนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินในการสำเร็จการศึกษาของแพทย์ โดยมีเหตุผลพอประมวลได้ดังนี้

- (1) จะทำให้ได้แพทย์ที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ออกไปรับใช้สังคม
- (2) เป็นสิ่งสำคัญในการเป็นแพทย์ วิชาชีพแพทย์เป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคน จึงสมควรอย่างยิ่งเพื่อจะได้คัดเลือกแพทย์ที่มีความเหมาะสมทั้งความรู้และจริยธรรม
- (3) เพื่อฝึกการปฏิบัติตัวในการเป็นแพทย์ที่ดี และจรรยาบรรณที่ดีด้วย เพราะจะเป็นที่เคารพยกย่องต่อคนไข้เมื่อจบออกไป
- (4) วิชาชีพนี้ต้องมีจริยธรรมมาก เพราะสำคัญถึงชีวิตคน ถ้าหากไม่มีการตรวจสอบกันแล้วอาจเกิดความเสียหายตามมาได้มาก

แผนภูมิ 2 การประเมินผลและนำไปประกอบการพิจารณาสำเร็จการศึกษา

- (5) คุณธรรมและจริยธรรมของแพทย์เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่แพทย์ทุกคนจะต้องมีอยู่ในจิตสำนึกเสมอ
- (6) ปัจจุบันมักมีข่าวทางด้านลบของแพทย์ จริยธรรมของแพทย์มีคนมองว่าตกต่ำมาก
- (7) แพทย์ที่ดีมีใช้ต้องการคนมีความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่ต้องการคนดีมีคุณธรรมด้วย การเป็นแพทย์ที่ดีต้องควบคู่กับจริยธรรมที่ดี ถ้าแพทย์ขาดคุณธรรม จริยธรรม ก็ไม่ต่างกับคนฆ่าสัตว์ ทำให้เกิดผลเสียแก่สังคม
- (8) วิชาชีพแพทย์ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายระดับในสังคม แพทย์จึงควรมีจริยธรรมอันดี ถ้าแพทย์ไม่มีจริยธรรมออกไปทำงานจะมีผลเสียมาก
- (9) เมื่อจบไปจะได้แพทย์ที่มีคุณภาพ และให้ความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพนี้
- (10) แพทย์ที่มีประสิทธิภาพการจะมีการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรมดีพอไม่ทำให้เสียชื่อเสียงและผู้ป่วยจะได้สบายใจขึ้น
- (11) จะได้แพทย์ที่ดี รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นและรู้จักถ่อมตน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แพทย์ควรมี
- (12) ทำให้ทราบว่านักศึกษาแพทย์คนใดเหมาะสมกับการเป็นแพทย์เพียงใด
- (13) เพื่อให้ทราบว่า การสอนด้านจริยธรรมมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
- (14) ถ้าบุคคลนั้นไม่มีจริยธรรม ก็ไม่ควรปล่อยไปสร้างความวุ่นวายแก่สังคม
- (15) เป็นการติดตามว่าได้นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติหรือไม่ แพทย์ที่ดีควรมีการประพฤติปฏิบัติที่ดี เพราะเราต้องอยู่กับคนในสังคมอีกมาก
- (16) แพทย์จะได้มีจริยธรรมมากขึ้น เป็นการคัดเลือก และประเมินคุณภาพของแพทย์ที่จะจบออกไปอีกครั้ง การจะสำเร็จการศึกษาแพทย์จะต้องมีการปฏิบัติด้านจริยธรรมที่ดีงาม

- (17) ปัจจุบันแพทย์มักจะขาดคุณธรรมและจริยธรรม การประเมินผลน่าจะเป็นวิธีที่ดี เพื่อจะได้แพทย์ที่มีจริยธรรมไปรักษาประชาชน
- (18) เป็นการประกันคุณภาพของแพทย์ที่จบออกไปว่ามีได้เชี่ยวชาญแต่วิชาชีพแต่มีมนุษยธรรมด้วย

สรุป นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่ตอบว่าควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรม และควรนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินในการสำเร็จการศึกษาของแพทย์ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ได้แพทย์ที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ออกไปรับใช้สังคม

4. ข้อวิจารณ์และเสนอแนะอื่นๆ

- (1) ช่วงเวลาในการบรรยายน้อยไป ควรมีเวลาให้มากกว่านี้ โดยเพิ่มการบรรยาย อธิบาย รวมทั้งอุปกรณ์ควรมีสไลด์ประกอบการสอนมากกว่านี้ จะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นอีก
- (2) ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้มากกว่านี้ โดยเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายและซักถามข้อสงสัยด้วย
- (3) น่าจะมีอุปกรณ์ มีการแบ่งกลุ่ม ร่วมกันทำงาน
- (4) ควรยกตัวอย่างให้มากกว่านี้ และมีตัวอย่างการปฏิบัติอย่างอื่นของพี่และน้องประกอบเพิ่มเติม เช่น การขอคำปรึกษา ความสัมพันธ์นอกหอผู้ป่วย
- (5) การเรียนทางด้านจริยธรรมควรปลูกฝังให้มากขึ้น มีการฝึกปฏิบัติมาก ๆ หน่อย ฝึกให้รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ให้นักศึกษามีความเมตตา ให้สมกับเป็นแพทย์ที่มีคนทั่วไปให้ความนับถือ
- (6) ควรมีการปรับปรุงการนำเข้าสู่บทเรียนและวิธีพูดของวิทยากรให้ดีขึ้น
- (7) อยากให้วิทยากรที่มาบรรยายกล่าวถึงประสบการณ์ เน้นความสำคัญของระบบอาวุโสให้มากกว่านี้
- (8) ควรมีการนำเสนอที่แปลกแหวกแนวออกไป เพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อ เช่น อาจให้นักศึกษาออกไปพูดเกี่ยวกับระบบอาวุโสที่ตนเองประสบบ้าง
- (9) รุ่นพี่ควรมีปฏิริยาตอบด้วยเมื่อรุ่นน้องเคารพ รุ่นพี่บางคนทำหยิ่งกับน้อง ควรเน้นกับรุ่นพี่ที่สูงขึ้นไปด้วย
- (10) ควรให้มีการไปดูงานของพี่ ๆ เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง
- (11) วิทยากรมีคุณวุฒิเป็นผู้นำน่าสนใจ น่าฟังมาก ควรมีการบรรยายแบบนี้อีก โดยเชิญอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากร
- (12) ควรจัดให้มีการอบรมสั่งสอน ให้เป็นธรรมเนียมตลอดไป
- (13) ควรมีการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเป็นประจำปี และส่งเสริมการปฏิบัติด้านจริยธรรม โดยไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนด้านอื่น
- (14) วิธีการเรียนการสอนของวิชาเวชศาสตร์ชุมชนเป็นวิธีที่ดีเพราะได้สัมผัสกับความจริงได้มีส่วนร่วม ซึ่งดีกว่าการมานั่งจดเลคเชอร์อย่างเดียว โดยไม่มีการพัฒนาความคิดและทัศนคติต่อวิชาชีพแพทย์

สรุป

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้าน “จริยธรรม” หรือที่ใช้ชื่อว่าสัปดาห์แห่งการประกอบวิชาชีพ “แพทย์” ในหัวข้อ “ระบบอาวุโสของแพทย์” สำหรับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ภาคปลายปีการศึกษา 2534-2535

ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจ สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ โดยให้เหตุผลว่ามีวิธีการสอนดี มีการนำเข้าสู่จุดหมายของเรื่องดี มีตัวอย่างสาธิตทำให้เข้าใจ นักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของระบบอาวุโสและเห็นว่าการนำไปประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้พบเห็นรวมทั้งสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อแพทย์

ด้านการนำไปประพฤติปฏิบัติ นักศึกษาทั้งหมดตอบว่าจะนำไปปฏิบัติโดยมีเหตุผลว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์ ควรนำไปปฏิบัติ เพราะระบบอาวุโสมีความสำคัญต่อวิชาชีพแพทย์ทั้งในด้านการศึกษา การปฏิบัติงานและยังช่วยรักษาประเพณีอันดีงามที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ

ด้านการประเมินผลการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรมและการนำไปประกอบการพิจารณาในการสำเร็จการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่าควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติด้านจริยธรรมและควรนำไปประกอบการพิจารณาตัดสินในการสำเร็จการศึกษาของแพทย์ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ได้แพทย์ที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมออกไปรับใช้สังคม

ข้อวิจารณ์และเสนอแนะอื่น ๆ คือเวลาน้อยไป ควรให้เวลามากกว่านี้ เพิ่มการบรรยายอธิบายของวิทยากรโดยเล่าประสบการณ์ เน้นความสำคัญของระบบอาวุโสให้มากขึ้นอุปกรณ์การสอน เช่น สไลด์ควรมีมากกว่านี้ และควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ชักถามข้อสงสัย นอกจากนั้นควรมีการนำเสนอที่แปลกแหวกแนวออกไปเพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อ ควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถท่านอื่นๆ อีก และจัดให้มีการอบรมสั่งสอนให้เป็นธรรมเนียมตลอดไป

ด้านการประเมินควรมีการประเมินคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเป็นประจำปี ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติโดยไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนด้านอื่น

ด้านการจัดการเรียนการสอนดี นักศึกษาได้สัมผัสกับความจริง ได้มีส่วนร่วมดีกว่าการนั่งจดเลกเชอร์อย่างเดียว โดยไม่มีการพัฒนาความคิดและทัศนคติต่อวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายแพทย์วีระพันธ์ สุพรรณไชยมาตย์ แพทย์ดีเด่นในชนบท พ.ศ.2534 ที่ได้ให้เกียรติมาเป็นวิทยากร ขอขอบพระคุณคุณบดี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความสนใจ

เอกสารอ้างอิง

1. ชมรมแพทย์ชนบท. แต่หมอใหม่. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์ 2533.
2. "เพื่อพัฒนาการฝึกอบรมศึกษาแพทยศาสตร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสาธารณสุขของประเทศ : ปัญหาและแนวทางแก้ไข" เอกสารสรุปผลการประชุม การประชุมแพทยศาสตร์ศึกษาของชาติ ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ กันยายน 2529.
3. พิเชฐฐ์ กาลามเกษตร จริยศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ความคิดจากการสัมมนา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533.
4. ส. ศิวรักษ์ ครูและแพทย์ที่พึงปรารถนาในสังคมสยาม พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ยุววิทยา กุมภาพันธ์ 2532.
5. ส. ศิวรักษ์ ทัศนะทางการศึกษาเพื่อความเป็นไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัทสองสยาม จำกัด, กุมภาพันธ์ 2533.